

ברין הזות ארון הקודש ממקוםנו – יש מבאים מסווגינו ראה להתיר. ע"ע בעניין זה בשור"ת דובב מישרים ח"ג נג. ובמה שכטב הראב"ד שכל kali שמותר לטלטלו אינו נחשב 'עשה לנחת' – ע' בטוראי ابن; דובב מישרים שם; חדש הגרז"ר בנגיס ח"ב כג,ג. וע"ע סדרי טהרה דף נז: מנחת שלמה ח"א עב,ג, ד"ה וראיתי.

*

תשמייש מוצאה ותשמייש קדושה –

... ווגם כי קדושת ואור המוצהה אשר תשכין אורה על אותו הדבר והחפץ אשר בו ועל ידו העשה המוצהה, אינו שורה עליהם רק לפי שעתו בעת שהמוצהה נעשית בהם, אבל אחר שנעשה בהן מצוותן, הקדושה והאור מתחילה ומסתכל מדם תיכף ונשאר כבראשונה, אבל התורה הקדושה בכל מקום שתזריך ותופיע אורה וקדושתה פעם אחת, קדושת עולם תהיה לו ונשאר תלמיד בקדושתו, כמו שניינו בבריתא **תשמייש מוצאה נזרקין** לאחר שנעשה מצוות ותשמייש קדושה נגנין. ולכן מנו שם **תשמייש תפילין** ומזוות בכל **תשמייש קדושה**, מהמת פרשיות התורה שהיו מונחים בתוכם פעם אחת... (מתוך נפש החיים דל).

ע"ע בפירוש רשי' הריש ויקרא ויט (מצוטט בירוש בישוף דעת זבחים צ).

*

ספר תורה שבלה גונזין אותו אצל תלמיד חכם' –
רמז לדבר בסמכות הכתובים; ואשם את הלוות בארון אשר עשיתיו יהיו שם... שם מת אהרן ויקבר שם. וטעם יש בדבר, לומר קיים זה מה שבתו בזה (עפ"י בעל הטורים עקב יה).

דף בז

זאלישע דעבך ברחמי הוא דעבך. יש שכטבו טעם בדבר, כי אילו היה אלישע מהיה את בן השונמית על ידי שם קדוש, לא היה בו כח הדיבור, כמו הנזכר מספר יצירה שאין יכול לדבר (ע' בסנהדרין סה: עפ"י הגחות מהרש"ם).
ויש מפרשים על פי מה שאמרו בירושלמי שיזודי שם המפורש אסור להם ליהנות מאחרים, והרי אלישע היה נהנה מאחרים [ואמרו 'הרוצה ליהנות – יהנה כאליישע'], על כרחך שלא השתמש בשמות והשבאות אלא היה עושה הכל על ידי תפילה (עפ"י שו"ת חותם סופר או"ח קצז-קצח. מובא כל זה במאמרים חדשים ברכות י: עע"ש).

ע"ע בספר צדקת הצדיק עב רוי; פוקד עקרים עמ' 29.

'אמר אבי הלך האי צורבא מרבען...'; ביטוי זה, 'הלך האי צורבא מרבען...', נמצא בש"ס שלש פעמים (כאן ובפסחים ד. ובביצה כ:), ושלשתם אבי אמרות.

במה דברים אמורים בשайн שם חבר עיר אבל יש שם חבר תינון לחבר עיר'. רשי' ועוד ראשונים מפרשים 'חבר עיר' – תלמיד חכם המתעסק בצרכי צבור (וע"ע בעורך השלחן י"ד רנו, ז). ואילו הראビיה חולק וסובר שאין הדבר תלוי בת"ח אלא 'חבר עיר' והוא גבאי צדקה, ומוקם שאין בו חבר עיר היינו שכל אחד נותן לעניים כפי חפצו ואין גבאים הגובים לעניים באופן מסודר.

(ע"ב) **'צד אחד ברבית'**: ככלומר, רבי גמורה היא בשני צדים; המלה והלה, אבל העשוה שדהו מכיר על תנאי, לגבי לוקח hari זו רבית, שאם יביא לו הלה דמים הרי הוא צריך להחויר את השדה בעל כרחו [ונמצא כמו שהולה מעות לחברו וקיבלו שכר על זמן המתנה המועות], אבל לגבי המוכר אין זו רבית, שאם ירצה לא יחויר לו מעות והמקת קיים ואני בא לידי רבית (עפ"י רבנו חנאנא).

'מאי טעמא לא אמרת לי כי ברכתך וכן למך': כתוב הב"ח: אף על פי שלא היה שום ריח לרבי הונא במא שנטכסה בשיריאן, אעפ"כ הקפיד רב כי שמא הייתה אותה שעה עת רצון והיה ביד רב הונא לברכו. ומבואר מדברי הגמרא שהוזכה לקבל השפעה מרום, הנה כבעלים על אותו שפע להכנים אחרים תחת בנפיו, שייהנו גם הם מהשפעה היורד עלייו, כמו כאן, יכול היה רב הונא להמשיך השפעת הברכה גם על רב על ידי אמרית י'כן למך'. ואעפ"י שאת הברכה קיבל מרוב, בכל זאת כיוון שהשפעה יורדת עליו, הרינו הבעלים [ופעמים שציגו השפעה מתייחד בדרך מסוימת אשר רק דרך העבר שפעת הטובה, שכן השפעת הברכה לריב היהתה צריכה לעבור דרך רב הונא]. ולדברי הב"ח יתכן שאדם זה שנכנס תחת בנפיו יהנה הרבה יותר מבעל השפעה בעצמו, שהרי מהקב"ה הוא נוטל. [זהו גדר 'תלמיד'; הרב הוא מקבל השפעה מהקב"ה והוא מכניס את התלמיד תחת חסותו, אף הוא נהנה מאותה השפעה בהתאם ליכלתו וללבית קיבולו] (עפ"י שיחות מוסר לגר"ח שמואלבין כג תשל"א, ב תשלא"ג).

יזלא נשאתי כפי בלא ברכה – כבר תמהו, מה המעלה המיוונית בדבר שבגללה האריך ימים, הלו^א וחובה היא כבכל שאר המצוות, לברך עליהם עבור לעשיתן? וכותב בטורי ابن שעד לדרכו לא היו נוהגים בברכה זו, והוא הנהיגה, ובגלו זכות זו האריך ימים. וסתם ולא פרש מודיע לא ברכו על מצוה זו עד לר"א בן שמעון. ומההרש"א נתן טעם בדבר, כיון שאין זו המצואה אלא לטובתן של ישראל שתחול ברכת הקב"ה עליהם (ופירש בגיןות משה (או"ח ג"ז) כוונתו, שהייתי אומר שהיא כהכרת מצוה ואני גמר מצוה). ובמקומות אחר תמה באג"מ על טעם המהרש"א]. ואולי יש לפреш עוד, דהו"א שהוא בשאר מצאות שבין אדם לחבריו שאין מברכין עליהם, וכעשית צדקה וחסד). ויש מי שפרש, משום שברכת כהנים גופה ברכה היא, ולא תקנו ברכה על ברכה, כמו שכתבו הקדמוניים על ברכת המזון,קידוש, ועוד (חדושי הרד"ל סוטה לט).

הסביר אחר ניתנן בדבר (עפ"י אגדות משה שם; ש"ת מшиб דבר סוף ח"א; חדושי הגزو"ר בניגש ח"ב והו"ד שר"א בן שמעון ברך בעצמו ולא רצה לצאת בשמיעה מכחנים אחרים כשר ברכות המצוות, מפני הטירוף והבלבול [או משום שדומה ברכת כהנים לתפילה]). וממנו למדנו قولם לנဟג כן (וכנפק מגן אברהם להלכה. וע' עירך השלחן. וע"ע במרומי שדה).

הסביר נסף (כן צד באגדות משה או"ח ח"ד כא,ב): ר"א בן שמעון היה מברך גם כאשר היה שליח צבוד בעצמו ונשא כלפי, מפני שהיה בטוח שלא יתבלבל, וכיון שנקבעה הלכה כמותו שכן צריך לישוט, שהש"ץ מברך ואין בזה חשש הפסיק באמצעות תפילהו, על כן נתרברך באריכות ימים משום זכות הוספת הברכות (וע' בהעמק שאלת (בחועלותך קבה, יא) ובמרומי שדה שפירש פירוש נסף, ולדבריו יוצא הדין להפרק, ש"ץ כהן כשנושא כלפי אסור לו להפסיק ולברך).

'בכתbam וכלהונם'

'במה הארץ ימים...' –

אם ראתה תלמיד חכם שהאריך ימים, דע לך שהויסיף דקדוקים על חבירו, דברים שאינם כתובים בתורה, שהרי בפירוש אמרו במסכת מגילה במה הארץ ימים וכו' ואין שם דבר אחד מן התורה אלא דקדוקי של סברא שאינן של תורה' (ספר חסידים ר').

'סגוליה לאירועים ימים – שמעתי מחסידים זקנים בשם הראה"ץ הקדוש רבי יעקב יצחק מלובלין וזוקלה"ה, ששבשה שמקפלין תפילין של ראש כדי להניחו במטבחת, יניחו באופן והשתהיה הקשר על המערתא ולא מתחת התיתורא. והוא סגוליה גודלה לאירועים ימים.'
(רמזי תורה לר' זאב וולף שעරליפ פר' האזינו בא, א)

'שמעתי מפי הצדיק ר' שמעון מירוסלאב, שהצדיק הקדוש מווהר"י מלובלין אמר לו בזה הלשון: אם תרצה להאריך ימים תבניע עצמן בפני כל צדיק' (סידור לב שם לר' חנוך העניך מאלטעה).

'... שבכל אותן מאותיות א"ב יש בו כח חיים מיוחד, כמו ששמעתי על 'במה הארץ ימים' דשלדי מגילה, דנחשבו שם כ"ב בדברים ונניינים בשנויציא הכהפלוות [אשר אולי יוכל להיות שגם הם אין כפלוים ממש, רק דוקא אותן מנעף"], ובספר יצירה בג"ד כפרת כפלוות, ואין כאן מקומו, והם נגד כ"ב אותן סדרורים בסדר הא"ב, כל אחת חיota מיוחד מזו אחרת, ואין כאן מקום באורום...', מתוך ליקוטי מאמראים לר'צ הכהן, עמ' 126).
ע"ע מכתב מאליהו ח"ה עמ' 425.

'שאלו תלמידיו את רבי זכאי במה הארץ ימים? אמר להם: מימי לא השתנתה מים בתוך ד'
אמותה של תפלה' –
'הינו שלא נכنتי לתפלה עם דמיון, שזה מורה 'השתנתה מים' בדיאיטה...'.
(מי השלוח לקוטי הש"ס)

דף בח

וזה אמר רבי יצחק: כל האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאילו אוכל טבלים. ולית הלכתא כוותיה' לפ"ז שאינו דומה לטבל שהרי המתנות ניכרות לעצמן וכמופרשות ועומדות הן (עפ"י רמב"ן ור'נן קלון: תורה חיים; מנחת חינוך תקון, יא).
הרא"ש נימק דיין זה, לפי שאין קדושה במנות אלא חותבת-טבחה זו. והכוונה היא שלכך אין איסור לזר האוכלן, אבל אין זו נתינה טעם לכך שאין טבולות את שאר הבשר, שהרי גם מעשר מותר לזרים ואין בו קדושה, וטובל. אלא הטעם כדלעיל שהן כמופרשות ומורמות מעיקרה.
ע"ע במובא בחולין קלון: מהגר"א נבנצל שליט"א.

להקל להעתיק ארון ספרים למקום אחר, אם לא צריכים לעשות בו שינויים בಗופו, לקצצו וכו'. וביתוד אם רוצים להעתיקו לאותו צד שהוא שם, ע"ש ובשות' אמר יושר ח"א עט. וע"ע בארכות בשות' רב פעלים ח"ב או"ח (כ).

ט. נחלקו רב פפי ורב פפא בשם רבא, האם מותר להפוך בית הכנסת לבית מדרש אף לא בימה"ד לביבה"ג, או להפוך. אמר רב אחא: מסתבר כרב פפי, שכן אמר רבי יהושע בן לוי: בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש.

א. אף על פי שרבי יהונתן חולק, הלכה כרב"ל כנגד רבי יהונתן (עפ"י תוס' ועוד).

ב. כשם שבני העיר מוכרים בבית הכנסת, כמו כן יכולים למכור בית המדרש [ואף לשיטות האומרים שתשמייש קדושה אי אפשר למכור להפקיע קדושתן] (עפ"י אבני נור או"ח לד; שבט הלו' ח"ז כד).

דין בת ירושלים לטומאת גנעים, והאם נתחלקה ירושלים לשכטים – ביוםא יב.

דף כז

מג. מתי מותר למכור ספר תורה? מהו למכור ספר תורה ישן כדי ליקח בו חדש?

ב. מהם דין הנחת ספרים זה על גבי זה, בספר תורה, חומשיים, נבאים וכותבים?

ג. גבו כסף לkeys דברי קדושה והותירו, או שמרו כדי לkeysות והותירו – מה דין המותרי?

ד. יחיד או ציבור שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה – מה דין?

ה. האם מותר למכור דברי קדושה של רבים ליהודי, ושל עיר גדולה לעיר קטנה?

ו. האם מותר למכור דברי קדושה ממבר עולם? האם מותר למכור בית הכנסת לעשות בו שימושים מבוזים? ז. האם מותר להשתין מים בד' אמות של תפילה?

א. אין מוכרים ספר תורה אלא ללימוד תורה ולישראל אשה. לא ימכור אדם ספר תורה אף על פי שאינו צריך לו. אמר רבנן שמעון בן גמליאל: אפילו אין לו מה יכול ומכר ספר תורה [או בתו] – אינו ראוי סימן ברכה לעולם.

א. לא התירו למכור ספר תורה אלא לשתי מצוות אלו; לימוד תורה ונשיות אשה, אבל לא לשאר מצוות (עפ"י תוס' ע"ז יג, ודלא להשאלות). גם לא לצורך פרנסת כשאין לו מה לאכול (עפ"י רמב"ם ס"ת י). ובירושלמי התירו לכדי חיו. וע' בשבט הלוי ח"ב קלג בבאור מחלוקת התלמידים בו.

מוכרים ספר תורה לפדיין שבויים (מג"א ועוד, מובא במשנ"ב שם).

ב. אף כשהכירם קיימים מצוות פריה ורבייה, מוכרים ספר תורה כדי לישא אשה לקיום 'לשבת יצירה'. ומטעם זה מוכרים להשיא יתומה, גם שאין האשה מצויה בפריה ורבייה (עפ"י בית שמואל א סק"ב; מגן אברהם קג סק"ט ומשנ"ב שם ס"ק כד). ויש אומרים שגם מוכרים גם בשbill האיסור שלא לשוחות בלבד אשה משום הרהור (ע' חילקת מוחוקק א סק"ז).

ג. ספר תורה של יחיד, נחלקו הפוסקים אם יכול למכור ולהוציא דמיו לחולין, אם לאו (ע' או"ח קנג"י). וודאי אין להורות לכתוללה למכור [שלא בשbill לימוד תורה וכו'] אולם אין להוחות ביד המיקל, כי לפי הנרא לא הכריעו בה הפוסקים וספק דעתן להקל (עפ"י אחיעזר ח"ג עט, ב. וכואורה ממשמע שם שמדינה מותר משום סדר' לקולא, וצ"ע. ובשבט הלוי (ח"י קצ) כתוב שיש להקל למכור לצורך גדול).

קונה מלכתחילה ס"ת בשביל למכרו, או שקיבלו בחו"ל – מותר לכ"ו לעמכו"ר (פוסקים שם). המגן-אברהם מצדד שם נתנו לרבים לקרוא בו, אסור למכרו לדברי הכל, גם אם לא הקדרשו ממש, והעולם נהוגים היתר וצ"ל שסומכים שכיוון שנהגו כן, כאילו התנו מלכתחילה שיזיכלו למכורו (עפ"י משנ"ב קג, ס-סב).

ג. גם ספרים הנדרפים שאין בהם קדושת ספר תורה, כין שמצווה לכתוב ולקנות ספרי תנ"ך גمرا ופירושיםם, אין למכרם אם לא ללימוד תורה ולישא אשה (עפ"י הרא"ש ריש הלכות ספר תורה). ופשוט שם יש לו ספרים אחרים יוציאו בהם – מותר למכורו, כי אישור מכירתם אינו משום קדושה אלא משום שלא יתבטל מלימודם (עפ"י אגרות משה או"ח ח' ד עב).

נסתפקו בגמרה האם מותר למכור ספר תורה יין כדי ליקח ספר חדש. ומובואר שגם הספר החדש אינו מוכן אצל הסופר – ודאי אסור, שהوشיטים לפשיעתו והתרשלות, שמא לבסוף לא יקנו, אבל כשהספר מוכן אצל הסופר ואין חשש לפשיעה נסתפקו אם מותר אם לאו.

עברו ומכרו ספר תורה – יקחו בדמי ספר תורה אחר, ולא יקחו בו כל דבר אחר שקדושתו קלה ממנו. א. הש"ך (ז"ד ערך סק"ג) פסק לאיסור למכור יין בשביל ליקח חדש משום שהוא בעיא דלא אפשתא [ועפ"י שוווא איסור דרבנן, משום כבוד התורה יש להחמיר. אגרות משה]. והלבוש והט"ז הקלו בשאיין חשש פשיעותא. ולמעשה יש להחמיר (עפ"י אגרות משה ז"ד ח' ג קיג).

ב. מותר למכור ספרי תורה פסולים כדי לקבל בדמייהם ספר תורה כשר (אגרות משה ז"ד ח' ג קיג).

ב. מניחים ספר תורה על גבי ספר תורה, ותורה על גבי חומשיים, וחומשיים על גבי נביים וכתובים, אבל לא נביים וכתובים ע"ג חומשיים ולא חומשיים ע"ג תורה.

א. לדעת הרמב"ם (ספר תורה ז"ד), חומשיים אין להם קדושת ספר תורה, ולדעת הרשב"א בתשובה ח"א קמד) חומשיים העשויים בגליליה כתיקנים הרי הם בספר תורה לכל דבריהם. ולפי שיטתו אפשר שהאיסור להנני ספרים אחרים על גבי תורה וחומשיים, אין אלא כשם קדושם בקדושת ספר תורה, אבל אם איןם קדושים כגון חומשי חסרים ושאים כתובים החקלתם [וכל שכן בספרים המודפסים] מותר להנני עליהם נביים וכתובים (עפ"י שיעורי ר' שמואל ב"ב יג. וכן נקט להלכה בעורק השלוחן ז"ד רבכ, ככ').

ב. הנחת כתובים על נביים – כתבו התוס' והר"ן להתר [שלא כגרסה המובאת ברבנו בח"י – ויקרא ח, ח].

ג. להלכה מותר לדבק תורה עם נביים וכתובים בכריכה אחת, עפ"י שיי אפשר שהנביים וכותבים לא יהיו ממעל לתורה, שככל שהוא בכרך אחד אין גנאי (עפ"י בבא בתרא יג: ובתוס'). ואין קורין קריאת התורה בספר כוה בציור, ולדעת הרמב"ם (ספר תורה ז"ט) אין קדושתו בקדושת ספר תורה.

ד. אף על הספרים הנדרפים שאין בהם קדושת ספר, אין להנני עליהם דברים אחרים או ליתן בתוך הדפים. ואולם דפים שמייעדים לכתיבת דברי תורה, מותר להננים בין דפי הספר (כן משמע בש"ת אגרות משה או"ח ח"ד עב. ומשמע מדבריו שם חפצים שאינם ספרים אסור להננים ע"ג ספר. וכן שמעתי מהגר"מ אליו שליט"א [ולו"ד היה מקום לומר שאין בזה גנאי כמו בספרים, כגון דלאו מינה לא מוחריב בה]).

ג. אמר רבא: גבו מעות לזרוך ספר תורה וקנו והותירו – מותר להשתמש בموთר לקדושה קלה ממה שגבו, אבל מכרו דבר שבקדושה כדי לקנות בדים דבר שקדושתו חמורה, והותירו – אסור להשתמש במוותר אלא לדבר שקדושתו חמורה, מלבד אם התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר, שאז מותר להשתמש בדים לכל דבר, אפילו לפרש העיר.

ד. אמר רבי יוחנן משומש רב מאיר: בני העיר (כולם או רובם. ויש אמרים: אף עשרה אנשים. ע' מאירי ורשב"ז) שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה – נותנים לגבאי העיר, וכשהם באים לעירם, מביאים אותה עמם ומפרנסים בה עני עירם. יהיד שהלך לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה – נתן לעני עיר אותה העיר. ואם יש באותה עיר חבר-עיר (רש"י: תלמיד חכם המutesק בצרבי צבור. ראבי"ה: גבאי צדקה) – בכל אופן תינתן לחבר-עיר ואני חורת אליהם כshawormים למקוםם, וכל שכן כשהשם גבאי שעני שני שטי העיירות סומכים עליו.

ה. אין מוכרים של ربים ליחיד מפני שמורדים אותו מקודשתו. דברי רב מאיר. אמרו לו אם כן אף לא מעדר גדולה לעיר קטנה [שהרי 'ברוב עם הדרת מלך']. ורב מאיר סובר שבזה אין לחוש, כי מעיקרא קדושה ועתה קדושה, משא"כ מרבים ליחיד] – אלא אין לחוש ומותר אף ליחיד (עפ"י רש"ז). א. כן היא דעת הפסוקים שמותר למכוון מרבים ליחיד ובתנאי שהוא דבר אחר שתחול עליו הקדושה או כאשר הדבר יישאר בקדושתו. וכן להשאיל באופן זה מותר משל רבים ליחיד (ע' מגן אברהם קג ס"ק כ; ט"ז שם סק"ז; דובב מישרים ח"א סוסי ג').

ב. אסור ליתן במתנה ספר תורה של ربים ליחיד או ליחידים (עפ"י דובב מישרים ח"ב סוסי כא). מותר ליתן ספר תורה בהסכמה ראשי הקהלה, כאשר בדעת המקביל ליתן את הספר להקללה אחרת (עפ"י ש"ת שרית שמחה ג').

ו. לדברי רב מאיר, אין מוכרים בית הכנסת אלא על תנאי שם ירצו יהודיו. וחכמים אמרים: מוכרים אותו ממכר עולם, חזון מאכבה דברים; למרחץ ולברוסקי לטבילה ולבית המים. רב יהודה אומר: מוכרים אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה (אף ארבעה דברים).

א. הלכה כחכמים. וכتب בש"ת אגרות משה (או"ח ח"א נא,א) שהיות ולא נפק במפורש בוגרא הלכה כחכמים אלא שנוקטים כן ממש שhalbca הכרבים כנגד היחיד, יש להקל בשעת הדחק [כגון לצורך בניית מקווה טהרה הדורש באותו מקום] כרביה יהודה (וע"ש).

ב. לדעת הרמב"ם (תפלה יא,ז) והרא"ש, כשמוכרים על ידי שבעה טוביה בעיר בעמדת אנשי העיר – מותר אף לאربעה דברים אלו. וכן פסק החלוץ-ערוך (קנגן,ט). אבל יש מהראשונים שאסורים (ראב"ד, וכן החזק בדעתו בתש"ז ח"ב קע וועוד). וכتب בבאור הלכה (שם) שמסתבר להחמיר. וכן כתוב בש"ת אגרות משה (או"ח ח"ב מה) אם לא בא מקומות הפסד גדול, שיש לסמוך על המקלים (וע' גם בש"ת שבת הלו' ח"ה לא), שמעיקר הדין מותר אף שלמעשה ישתדרו שלא למכוון לדבר מגונה. ואם הקונה סתרו למורי לאחר שיצא לחול ובונה מבנה אחר במקומו – אין חשש בדבר).

ג. מכירת בית הכנסת לעשרות שם בית תפילה – ודאי הוא בוין גדול בקרבם דברים הללו ויתר. ונראה שיש לאסור זהה לכלוי עלמא אף בשבועה טוביה העיר ובמעמד אנשי העיר (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ב מה, ע"ש). ובמקום אחר נראה מדובר שם אין לציבור צורך בדים לבניית בית הכנסת ולכל דבר שבקדושה, יכולם למכוור את בית הכנסת לכל דבר, אף לעשות בו בית תפילה (ע"ש בח"ג כ').

ז. אמר רב יהודה אמר שמואל: מותר לאדם להשתין מים בתוך ד' אמות של תפילה [שלא נתקדש המקום אם לא שייחדו לתפילה, כבית הכנסת]. אבל צריך לשחות כדי הילוך ד' אמות, שככל ד' אמות תפלו סדרה בפיו ושפטיו עדין רוחשות. [וכן המשתין, צריך לשחות כדי הילוך ד' אמות ממש ניצוצות. וכן צריך להרוחיק ד' אמות ממי הרגלים].

[מבואר בಗמרא שסעודת חסידות שלא להשתין מים בתוך ד' אמות של תפלה, ואמר רבי זכאי שבזכות הנטגה זו האריך ימים. והנצי"ב כתב: דוקא ברשות הרבים אין צורך אף לא ממדת חסידות].

צד אחד ברבית – ע' ב"מ סה.

דפים כז – כח

mag. אלו הנטגות טובות נמננו בסוגיא שבזכותן הארכו חכמים ימים?

שאלו תלמידיו את רבי זכאי, ומה הארץ ימים? אמר להם: מימי לא השנתני מים בתוך ד' אמות של תפלה, ולא כניתי שם לחברוי ולא ביטלתי קיושם (על הדין). אמא זקינה היתה לי, פעם אחת מכורה כיפה שבראה והביאה לי קיושם. [תנא, כשמתה הנינה לו שלש מאות גראבי יין. כשםת הוא הנינה לבניו שלשת אלפיים גראבי יין. וכן מסופר על רב הונא שמשיכן את אבנתו בשוביל ליקח לקיושם הימים]. רבי אליעזר בן שמעון אמר לתלמידיו כשהשאלוו בנה האריך ימים: מימי לא עשית קפנוריא לבני הבנשת, ולא פסעתך על ראשך עם קדוש (שההולך על גבי מסיבתן של היושבים בקרען, נראה כפוצע על ראשם), ולא נשאתי כפי בלא ברכה (שהחננים מברכים על המזווה קודם נשיאת כפים).

רבי פרידא: מימי לא קדרני אדם לבית המדרש, ולא ברכתי לפני כהן [تلמיד חכם] (רש"י: בסעודה. ויש מפרשין: בקריאת התורה). ואפילו הכהן כפוף אליו ואיןו חשוב כמותו. עתס), ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה. [רבי יצחק בשם רבי יוחנן אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה כמו טבל. אבל אין הלכה כן, ומכל מקום החמיר רבי פרידא שלא מן הדין. ע"ע בשפת אמרת].

רבי נחונייא בן הנקה: מימי לא נתכבדי בקהלן חברי, ולא עלתה על מטהי קללת חברי [כמו שנרגע מר ווטרא, כאשר עלה על מטהו אמר מחול לו לכל מי שצערני], ותרן בממוני היותי.

רבי נחונייא הגדול: מימי לא קבלתי מתנות [וכן נהגו רבי אליעזר ורבי זירא, שמיינו לקבל מתנות מבית הנשייא, משום ושונה מתנות יחיה], ולא עמדתי על מדותיו, ותרן בממוני היותי.

רבי יהושע בן קרחה: מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע [וכן למד רבי יוחנן לאסור בדברי אלישע להרים. ורבא למד מה כתוב במשלי]. רבי אליעזר אמר: המסתכל בפני רשע עניין כהות, כמו שנגרם ליצחק אבינו משום שהסתכל בעשו הרשע].

הנצי"ב צדד שזו איסור מדינא ולא ממדת חסידות בכלל.

ומכל מקום נראה שמדובר בו ביוטר ולהתבונן בצלמו ודומו אסור, אבל ראייה בכלל מא

מותר (מגן אברהם סוט"י כה).

רבי זירא: מימי לא הקפידתי בתוך ביתי, ולא צעדתי בפני מי שגדל מני, ולא הרהורתי במבות המטונפות, ולא הלכתי ד' אמות בלבד תורה ובלא תפילה, ולא ישנתי בבית המדרש לא שנית קבע ולא שנית ערαι, ולא ששתי בתקלת חבריו, ולא קראתי להזכיר בחניכתו / בחניכתי.

דפים כח – כט

מד. א. אלו דברים אסור לעשותם בבית הכנסת משום קלות ראש וולול, ואלו מותרם?

ב. מה דין הג"ל בבית הכנסת שחרב?

ג. זדאשתמש בתגא חלף – כיצד?